

چرا آپارتاید؟

WAR ON WANT

سازمان ملل قبل از فاک، پژوهشی مفصل در سال ۲۰۱۳ نوشت درباره اینکه آیا اتهام آپارتاید به اسرائیل صحیح است و چنین نتیجه گرفت: «براساس ماهیت سیستماتیک و سازمان یافته تبعیض نژادی موجود، قطعاً ادله قوی برای این نتیجه گیری وجود دارد که یک سیستم آپارتاید در سرزمین اشغالی فلسطین رشد کرده است. اقدامات اسرائیل در سرزمین های اشغالی نه تنها یادآور و در برخی موارد شدیدتر از آپارتاید آفریقای جنوبی است، بلکه در راستای نقض ممنوعیت قانونی آپارتاید می باشد.»

کمیته حذف تبعیض نژادی سازمان ملل در سال ۲۰۱۲ اسرائیل را به خاطر به کارگیری «دو نظام حقوقی کاملاً مجزا و مجموعه ای از اصول و نهادها برای اجتماعات یهودی مستقر در سکونتگاه های غیرقانونی از یک سو و جمعیت فلسطینی ساکن دهکده ها و شهرهای فلسطینی از سوی دیگر» مورد انتقاد قرار داد. این کمیته اظهار کرد «مشخصاً به دلیل نادر بودن جداسازی دو گروه که در سرزمین یکسان زندگی می کنند، اما از استفاده برابر از جاده ها و زیرساخت ها یا دسترسی برابر به منابع آبی و خدمات اساسی بهره مند نیستند، به تازگی است.» همچنین این کمیته از اسرائیل خواست تمام سیاست ها و فعالیت های «جداسازی نژادی و آپارتاید» را که بر مردم فلسطین تأثیر می گذارد، حذف کند.^۵

در مارس ۲۰۱۷، کمیته اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل برای آسیای غربی، گزارشی به نام «فعالیت های اسرائیل در برابر مردم فلسطین و مسئله آپارتاید» منتشر کرده و در دستور کار خود قرار داد. این گزارش نتیجه گیری می کند که «براساس شواهد قوی و بسیار، اسرائیل محکوم به جنایت آپارتاید بوده» و خواستار اقدام سریع برای مخالفت با آن و توقف آن می شود. این گزارش همچنین پیشنهاد می کند که دولت های ملی و کنشگران جامعه مدنی از ترک مراد، خروج سرمایه و فعالیت های تحریمی در واکنش به رژیم آپارتاید اسرائیل حمایت کنند. در سال ۲۰۱۹، کمیته حذف تبعیض نژادی سازمان ملل تحقیقاتی درباره یک شکایت رسمی توسط دیپلمات های فلسطینی آغاز کرد که آیا اسرائیل کنوانسیون منع هرگونه تبعیض نژادی را نقض کرده است یا خیر؟ زیرا اسرائیل این کنوانسیون را در سال ۱۹۷۹ امضا کرده است. به طور خاص، ماده ۳ این کنوانسیون جداسازی نژادی و آپارتاید را منع می کند.

در سال ۲۰۱۹ «مایکل لینک» گزارشگر ویژه فعلی برای سرزمین های اشغالی فلسطین بیان داشت که انضمام رسمی بخشی از کرانه باختری

در سکونتگاه های غیرقانونی زندگی می کنند حاکم است، در حالی که بر فلسطینی های ساکن کرانه باختری قانون نظامی برقرار است. در خود اسرائیل، ملیت مشترکی به نام «اسرائیلی» برای همه شهروندان به صورتی که یهودی و غیریهودی یکسان باشند، وجود ندارد. در عوض شهروندان به دسته های ملی «یهودی» که مجموعه ای از حقوق و امتیازات را نسبت به دسته های دیگر دارند یا «عرب» که در مقایسه با آنها دارای حقوق و امتیازات محدود هستند، تقسیم می شوند. این جدایی زمانی مورد تصریح قرار گرفت که اسرائیل قانون «دولت-ملت» را در سال ۲۰۱۸ تصویب کرد که در اصل چندین دهه تبعیض را به صورت قانون در آورد و دو طبقه بودن شهروندان را رسمی کرد.

اسرائیل اقدامات متعددی انجام می دهد که براساس کنوانسیون سازمان ملل در مورد آپارتاید، ممنوع است. از جمله:

■ انتقال اجباری فلسطینی ها برای فراهم کردن امکان سکونت های غیرقانونی اسرائیلی ها

■ جلوگیری از بازگشت فلسطینی ها به خانه ها و زمین های خود (از جمله میلیون ها پناهنده در تبعید)

■ محروم سازی سیستماتیک و جدی فلسطینی ها از حقوق بنیادین بشری به خاطر هویت آنها

■ نقض حق آزادی تردد و سکونت فلسطینی ها (مخصوصاً و نه محدود به فلسطینی ها در نوار غزه)

■ قتل، شکنجه، زندانی کردن غیرقانونی و دیگر محروم سازی های جدی از آزادی فیزیکی

■ تعقیب فلسطینی ها به خاطر اعتراض آنها به آپارتاید

■ کمیته ها و مقامات رسمی سازمان ملل در مورد اسرائیل و آپارتاید

رفتار اسرائیل با فلسطینی ها مرتباً توسط گزارشگران ویژه سازمان ملل درباره وضعیت حقوق بشر در فلسطین به عنوان شاهدی بر وجود یک سیستم آپارتاید فعال مورد ارجاع قرار گرفته است. برای مثال: «ریچارد فاک»^۲ پروفیسور بازنشسته رشته حقوق در دانشگاه پرینستون و گزارشگر ویژه سازمان ملل از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۴، گزارشی به شورای حقوق بشر سازمان ملل نوشت مبنی بر اینکه اسرائیل محکوم به تبعیض نژادی، آپارتاید و شکنجه طی «سرکوب سیستماتیک» مردم فلسطین شده است.^۳

«جان دوگارد»^۴ پروفیسور حقوق اهل آفریقای جنوبی و گزارشگر ویژه

راهکار بلندمدت برای بحرانی که مردم فلسطین با آن مواجهند، تنها از طریق درک درست وضعیتی که طی قرن گذشته به وجود آمده و استفاده درست از کلمات برای توصیف صحیح این وضعیت امکان پذیر است. یکی از این کلمات، آپارتاید است.

■ آپارتاید چیست؟

آپارتاید کلمه ای به زبان آفریقای به معنای «جدایی» است که در ابتدا برای توصیف سیستم تبعیض نژادی به کار می رفت که تا سال ۱۹۹۴ در آفریقای جنوبی وجود داشت. اصطلاح آپارتاید صرفاً ارجاعی به رژیم سابق آفریقای جنوبی نیست بلکه در حقوق بین الملل برای توصیف دسته ای از رژیم ها به کار می رود که در کنوانسیون بین المللی سازمان ملل متحد برای منع و مجازات جنایت آپارتاید (۱۹۷۳) تعریف شده است و بیش از صد کشور به این کنوانسیون پیوسته اند. این تعریف در ماده ۷ اساسنامه رم برای دیوان بین المللی کیفری (۲۰۰۲) اصلاح شد.

اساسنامه رم جنایت آپارتاید را اینگونه تعریف می کند: «اقدامات غیرانسانی... ارتکاب یافته در سیاق یک رژیم سازمان یافته، سرکوب و سلطه یک گروه نژادی مشخص بر دیگر گروه یا گروه های نژادی با قصد حفظ آن رژیم.»

■ چرا اسرائیل را یک دولت آپارتاید می نامیم؟

شواهد قوی و بسیاری وجود دارد که این سیستم که توسط اسرائیل علیه مردم فلسطین تأسیس شده، با تعریف سازمان ملل از آپارتاید مطابقت دارد.

در واقع اسرائیل و سرزمین اشغالی فلسطین یک واحد سرزمینی تحت کنترل کامل اسرائیل را تشکیل می دهند. فلسطینی ها تقریباً نصف جمعیت آنجا را تشکیل داده اند. با این حال طبق قانون اسرائیل و در عمل، با اسرائیلیان یهودی و فلسطینی ها در تقریباً تمام جوانب زندگی به طور متفاوت رفتار می شود؛ مسکن، آموزش، سلامت، اشتغال، زندگی خانوادگی، سکونت و تردد. بسیاری از سیاست ها و قوانین اسرائیلی این سیستم حاکم سلطه و تبعیض نژادی را سازماندهی می کنند.

این جداسازی با اعمال رژیم های حقوقی مجزا برای اسرائیلی ها و فلسطینیان که در یک منطقه زندگی می کنند، انجام می شود. در کرانه باختری اشغالی، قانون مدنی اسرائیلی بر ساکنان اسرائیلی یهودی که